

ZAGROŻENIA DLA PŁUC A PANDEMIA

Komunikat prasowy

Globalna pandemia dramatycznie zwiększa liczbę zgonów z powodu zapalenia płuc. W 2019 roku, jeszcze przed pandemią SARS-CoV-2, z powodu zapalenia płuc zmarło na świecie 2,5 mln osób, w tym ponad 670 tys. dzieci. Obecnie liczba ofiar może dochodzić do 4,4 mln¹. Najważniejszym orężem w walce ze śmiertelnym zapaleniem płuc pozostają szczepienia.

Okazją do przypomnienia o światowym problemie zapalenia płuc jest **Światowy Dzień Zapalenia Płuc** (ang. World Pneumonia Day) - międzynarodowe święto obchodzone corocznie 12 listopada, ustanowione przez Światową Koalicję przeciwko Zapaleniu Płuc u Dzieci (ang. Global Coalition Against Child Pneumonia), wspierane przez Światową Organizację Zdrowia (WHO), UNICEF oraz Centrum Zwalczenia i Zapobiegania Chorobom (CDC – agencja rządu federalnego Stanów Zjednoczonych).

Zapalenie płuc jest chorobą infekcyjną tkanki płucnej, która może być spowodowana przez bakterie lub wirusy, rzadziej przez grzyby czy pierwotniaki. Bakterią, która powoduje ponad **2/3 pozaszpitalnych zapaleń płuc**, jest dwoinka zapalenia płuc (*Streptococcus pneumoniae*), zwana potocznie **pneumokokiem**². Choroba objawia się kaszlem, dusznością oraz gorączką i ogólnym osłabieniem. Ostra infekcja bakteryjna wywołana przez pneumokoki jest szczególnie niebezpieczna dla dzieci poniżej 5. roku życia, a także dla osób starszych (którym jednocześnie zagraża SARS-CoV-2), dlatego nazywana jest „chorobą wnuków i dziadków”. Leczenie wymaga podawania antybiotyków, nie zawsze skutecznych ze względu na postępujące zjawisko antybiotykoodporności. **Najskuteczniejszą metodą zapobiegania infekcji pneumokokowej są szczepienia ochronne.**

Obowiązujący w Polsce **Program Szczepień Ochronnych zabezpiecza** przed zakażeniem dwiema groźnymi bakteriami wywołującymi zapalenie płuc: **pneumokokami** (szczepienie obowiązkowe od 1 stycznia 2017 roku) oraz pałeczką hemofilną typu B (**HiB**) (szczepienie obowiązkowe od 2007 roku). Szczepienia te przyniosły już wymierne efekty w postaci **znacznego spadku zachorowań** wśród najmłodszych dzieci na zakażenia inwazyjne, sepsę czy zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych. Doświadczenia innych krajów pokazują, że szczepienia przynoszą także dodatkowe korzyści, mianowicie obniżają zapadalność na inne choroby wywoływane przez drobnoustroje, m.in. nieinwazyjne zapalenie płuc, zapalenie ucha środkowego i bakteryjne zapalenia zatok.

W profilaktyce chorób płuc istotne jest także coroczne szczepienie przeciwko grypie. W grupach podwyższonego ryzyka zalecane jest również jednorazowe szczepienie dorosłych przeciwko pneumokokom. W dobie pandemii COVID-19 pozwala to uniknąć walki z różnymi patogenami jednocześnie. Taka kumulacja może być ponad siły nawet dla młodych organizmów.

¹ <https://stoppneumonia.org/latest/world-pneumonia-day-2020/> dostęp 10.2021

² Mejza, *Zapalenie płuc*, mp.pl, 14.10.2016, publikacja online:

<https://www.mp.pl/pacjent/pulmonologia/choroby/65040.zapalenie-pluc> [dostęp 29.10.2021].

Groźny dla płuc może być także wirus RSV (Respiratory Syncytial Virus) - szczególnie w przypadku wcześniaków. Zdarza się, że z powodu trudności z oddychaniem trafiają one na oddziały intensywnej opieki medycznej. Nie ma jeszcze zarejestrowanej szczepionki przeciwko temu wirusowi, jednak prace nad nią są w III fazie badań klinicznych.

Kolejną chorobą zagrażającą płucom jest **krztusiec** – wydawałoby się infekcja wyeliminowana przez dostępne od lat 60-tych szczepienia obowiązkowe. Niestety, w Polsce zapadalność na tę chorobę od kilku lat pozostaje na dość wysokim poziomie – rocznie rejestrowanych jest około 2 tys. przypadków, a część pozostaje niezarejestrowana. Ta ostra choroba zakaźna układu oddechowego charakteryzuje się ciężkimi napadami kaszlu, który jest śmiertelnie groźny szczególnie dla małych dzieci, ponieważ może wywołać niedotlenienie. Krztusiec jest przenoszony drogą kropelkową. Wywołuje go bakteria (*Bordetella pertussis*), która wytwarza toksyny powodujące martwicę nabłonka dróg oddechowych. Warto przypominać – szczególnie w dobie podważania wartości szczepień - że **szczepienia na krztusiec spowodowały 100-krotny spadek zapadalności na tę chorobę**³. Niestety, jak dotąd, nie udało jej się całkowicie wyeliminować. Od 2017 roku szczepienie przeciw krztuścowi jest zalecane dla osób w 19. roku życia. Podanie pełnego cyklu, łącznie z dawkami przypominającymi powoduje, że odporność utrzymuje się przez 5–7 lat, a według niektórych doniesień naukowych – do 10 lat. Z tego powodu po 10 latach zalecane jest dla wszystkich szczepienie przypominające.

Przeciwno krztuścowi powinny się zaszczepić także osoby starsze, żeby chronić najmłodsze dzieci, z którymi mają kontakt, a także kobiety w ciąży, gdyż nowonarodzone dziecko zyskuje odporność dzięki przeciwciałom wytworzonym w organizmie matki.

Świadomość związana z różnorodnymi przyczynami zapalenia płuc jest szczególnie ważna w okresie pandemii COVID-19. Zakażenie koronawirusem SARS-CoV-2 u części pacjentów może doprowadzić do śródmiąższowego zapalenia płuc z ostrymi objawami i szybko narastającą dusznością, która zagraża życiu.

Komunikat prasowy opracowany przez *Stowarzyszenie Dziennikarze dla Zdrowia*, w związku z XXIX edycją warsztatów *Quo vadis medicina?* pt. „Zapalenia płuc – wyzwania medyczne” zorganizowanych z okazji Światowego Dnia Zapalenia Płuc. Listopad 2021.

³ *Inwazyjna choroba pneumokokowa w Polsce w 2020 roku*, raport KOROUN, Warszawa, 24.03.2021, dostępny online: <http://koroun.nil.gov.pl/wp-content/uploads/2021/03/Inwazyjna-choroba-pneumokokowa-IChP-w-Polsce-w-2020-roku.pdf> [dostęp 29.10.2021].